

SUOMEN KÄSITYÖN MUSEO

TOIMINTAKERTOMUS 2010

SUOMEN KÄSITYÖN MUSEO

Suomen käsityön museo on käsityön ja käsiteollisuuden valtakunnallinen erikoismuseo - ihmisten ja tiedon kohtauspaikka.

Museossa on myös kaksi erikoisosastoa: Suomen kansallispuukeskus sekä Konservointikeskus.

Suomen käsityön museo ja Suomen kansallispuukeskus

Toimisto:

Kilpisenkatu 12, 40100 Jyväskylä,
puh.014- 266 4380

E-mail: craftmuseum@jkl.fi

E-mail: etunimi.sukunimi@jkl.fi

<http://www.craftmuseum.fi/> ja www.kansallispuukeskus.fi

Näyttelyt:

Kauppakatu 25, 40100 Jyväskylä

Konservointikeskus

Salmirannantie 3, 40520 Jyväskylä,
puh. 014-266 4383

E-mail: konservointikeskus@jkl.fi

www.konservointikeskus.fi

Toimitus: Simo Kotilainen

SISÄLLYS

Lukijalle	4
1. Menneisyys	5
2. Erikoismuseotoiminta	5
3. Näyttelyt	6
4. Museokasvatus	13
5. Kokoelmat	15
6. Suomen kansallispukukeskus	19
7. Konservointikeskus	21
8. Projektit, tutkimukset ja julkaisut	21
9. Viestintä ja markkinointi	25
10. Museo ja yleisö	26
11. Tapahtumat	27
12. Museokauppa	28
13. Hallinto	28
14. Henkilöstö	29
15. Jäsenyydet	28
16. Tilat	30
17. Talous	31

LUKIJALLE

Kulunut toimintavuosi toi museolle lisää pitkään toivottuja resursseja, sillä museon yhteydessä toimivaan Suomen kansallispukekukseen yhdistettiin alkuvuodesta Suomen kansallispuke-neuvoston toiminnot. Opetusministeriön lisätuki mahdollisti vakituisen kansallispukekonsultin palkkaamisen ja kansallispukeihin liittyvien toimintojen laajentamisen. Museon käyttövarat vä-hentyivät edelleen ja museon toimintoja jouduttiin supistamaan sillä museon viime vuosina hui-masti kasvaneet valtionosuudet eivät edelleenkään siirtyneet täysimääräisinä museon käyttöön.

Suomen käsityön museon ja Suomen kansallispukekokeskuksen kävijämäärä pysyi edelleen hy-vänä vaikka pientä laskua edellisiin vuosiin tapahtuikin. Museossa vieraili vuonna 2010 yhteensä 36 701 kävijää (2009 37919 kävijää). Kulunut toimintavuosi oli ensimmäinen vuosi, jolloin talou-dellisista syistä museon päänäyttelyiden määrä väheni kahteen. Näyttelyiden määrän putoami-sen aikaisemmasta 4-5 näyttelystä ennakoitiin vähentävän kävijämäärää enemmänkin.

Vuoden suosituin näyttely oli museon omaa tuotantoa oleva paperiin liittyvä näyttelykokonaisuus (Paperista taidetta 13807 kävijää ja Jokapäiväinen paperimme 13207 kävijää). Museon yhdes-sä Metsämuseo Luston kanssa tuottama Parasta puusta näyttely kiinnosti 14136 kävijää.

Huomattavaa on myös museon tuottamien kiertonäyttelyiden kävijämäärä museon ulkopuolella, sillä museon näyttelyissä muualla Suomessa kävi 13 052 näyttelyvierasta.

Vuosi oli museolle kiireinen, sillä museon tiloissa järjestettiin vuoden aikana kaikkiaan 18 näytte-lyä. Näyttelyihin kävi tutustumassa vuoden aikana 296 ryhmää (271 ryhmää 2009). Museo on myös merkittävä käyntikohde lapsille ja nuorille: koululaisryhmiä ryhmistä oli 94 (2009 71) ja opiskelijaryhmiä 79 (2009 81). Museon tapahtumissa oli vuoden aikana 11419 (2009 13 641) kävijää.

Verkkosivustot ja sähköiset palvelut sekä perinteinen tietopalvelu ovat edelleen tärkeä osa mu-seon toimintoja. Tietopalvelukontakteja museon eri toimintoihin tai toimipisteisiin oli vuoden ai-kana kaikkiaan 47 440. Museon omia verkossa olevia museon esine, arkisto ym. tietokantoja käytti kertomusvuonna noin 5560 käyttäjää.

Simo Kotilainen

1. MENNEISYYS

Keisarillinen senaatti teki päätöksen museon perustamisesta 14.12.1888. Käsityön museo toimi vuosina 1890-1908 Helsingissä Taideteollisuusmuseon yhteydessä ja Suomen Taideteollisuusyhdistyksen alaisuudessa. Puutyönopettaja Vera Hjelt osti ensimmäiset 619 esinettä kokoelmiin Pariisiin maailmannäyttelystä vuonna 1889. Kokoelmia kartutettiin vuoteen 1906 asti pääasiassa ulkomaisilla esineillä ja työvälineillä.

Vuonna 1908 museo siirtyi Valtion kotiteollisuustoimiston hallintaan ja 1910-1920 -luvulla Valtion kotiteollisuusmuseolla, kuten museota siihen aikaan kutsuttiin, oli omat näyttelytilat ja kirjasto. Kotiteollisuustoimiston tilanpuutteen vuoksi museon esineet siirtyivät uudelleen Taideteollisuusmuseoon vuosiksi 1928-1933. Varastoituna esineet olivat vuoteen 1982 asti muutamaa kokoelmista koottua näyttelyä lukuun ottamatta.

Museo avattiin uudelleen yleisölle Jyväskylässä 10.6.1983 nimellä Suomen kotiteollisuusmuseo ja sen ylläpitäjiksi tulivat Jyväskylän kaupunki ja opetusministeriö. Vuonna 1992 museon yhteyteen perustettiin Suomen kansallispukukeskus ja saman vuoden lopussa museo nimettiin viiden ensimmäisen museon joukossa valtakunnalliseksi erikoismuseoksi. Konservointikeskus siirtyi museon hallintaan vuonna 1995. Museon nimi muutettiin Suomen käsityön museoksi 1.1.1997 alkaen. Näin palattiin museon alkuperäiseen nimeen. Kesällä 2000 museo aloitti toimintansa peruskorjatuissa tiloissa keskellä kaupunkia.

2. ERIKOISMUSEOTOIMINTA

Suomen käsityön museo toimii valtakunnallisena käsityön ja käsiteollisuuden erikoismuseona, jonka tehtäviin kuuluu huolehtia erikoisalansa museokokoelmien valtakunnallisten rekisterien ylläpidosta sekä samaa erikoisalaa edustavien museoiden yhteistyöstä. Erikoismuseoiden tulee perusnäyttelyissään antaa kattava kuva omasta erikoisalastaan, tuottaa alansa näyttelyitä, myös kiertonäyttelyitä, sekä luoda ja ylläpitää yhteyksiä alan korkeakouluihin ja tutkimuslaitoksiin ja alalla toimiviin yhdistyksiin ja järjestöihin. Lisäksi museoiden tulee luoda kansainvälisiä yhteyksiä ja seurata kansainvälistä kehitystä. Museo on saanut toimintaansa opetusministeriöltä harkinnanvaraista yleisavustusta 125 000 euroa.

Maaliskuussa 2008 sovittiin Museoviraston ja Suomen käsityön museon välisissä neuvotteluissa Suomen käsityön museon valtakunnallisesta toiminnasta vuosina 2008-2011. Painopisteiksi tulivat museon erikoisalalla näyttelytoiminta mukaan lukien kiertonäyttelytoiminta, tutkimus-, tallennus- ja dokumentointityö sekä kulttuuriperintökasvatus. Muita painopisteitä ovat kokoelmapolitiikka, ajantasaiset tietokannat verkossa, kansallispukutietouden edistäminen ja valtakunnallisten konservointi- ja neuvontapalveluiden tuottaminen.

Suomen käsityön museon valtakunnallista vaikuttavuutta lisättiin museon näyttelyiden kierrättämisellä. Museo sai kertomusvuonna Opetusministeriöltä avustusta kiertonäyttelytoimintaan ja sen kehittämiseen. Tuen turvin mm. täydennettiin ja kehitettiin Suomen käsityön museon lainattavia näyttelyitä esittelevää internetsivustoa. Sivuston avulla lainaaja saa kattavan tietopaketin näyttelyn sisällöstä, lainausehdoista, aikatauluista, rakenteista, kuljetuksista, markkinointiaineistosta, opetusmateriaaleista jne. Sivuston ansiosta näyttelyiden lainaus on helpottunut merkittävästi, kun kaikki tarvittava tieto on nopeasti käsillä yhdessä osoitteessa.

Opetusministeriön tuella tuotettiin Jokapäiväinen paperimme –näyttelyyn museopedagogista aineistoa sekä kaksi paperin valmistusta käsittelevää opetusvideota. Tuen avulla kehitettiin myös kiertonäyttelyn käytettävyyttä lainaajien näkökulmasta. Leijat näyttelyn sisältöä täydennettiin ja lisättiin näyttelyteksteihin ruotsinkielinen yhteistyössä Hangon museon kanssa.

Museon tuottaman Poron jäljillä –näyttelyn kiertue päättyi keväällä 2010. Näyttely purettiin ja osa näyttelyssä mukana olleesta esineistöstä ja kaikki arkistoaineisto liitettiin museon kokoelmiin.

Museon, Konservointikeskuksen ja Kansallispuukokeskuksen tietopalvelut toimivat valtakunnallisesti. Museolla on vapaassa Internet käytössä yli 75 000 viitettä seitsemässä oman alansa eri tietokannassa: alan tutkimukset, bibliografiat ja arkistot, kansallispuvut sekä museon kirjasto ja esine- ja valokuvakokoelmat. Tietokantoja käytti vuoden aikana noin 5 560 kävijää ja museon eri yksiköiden verkkosivustolla oli vuoden aikana 46 891 kävijää.

Yhteensä tietopalvelukontakteja museon eri toimintoihin tai toimipisteisiin oli vuoden aikana kaikkiaan 47 440.

Museon, Kansallispuukokeskuksen ja Konservointikeskuksen henkilökunta on konsultoinut muita museoita ja yhteisöjä museoammattillisissa kysymyksissä sekä mm. Polydoc-tietokantaohjelman käyttöön liittyvissä kysymyksissä.

3. NÄYTTELYT

Näyttelytiloihin Jonas Hakanimen suunnittelema kylttien ja opasteiden uudistus toteutettiin kertomusvuonna.

Perusnäyttely

Museon pohjakerroksen perusnäyttelyyn on vuoden aikana työstyetty neljä eri äänipolkua Tarinakoneen Anne Kalliomäen kanssa. Yksi äänipolku sisältää seitsemän perusnäyttelyn kohdetta. Äänipolkujen tarinoista on osa fiktiota ja osa faktaa ja niissä on käytetty osittain autenttisia ihmisiä ja näyttelijöitä. Nauhoitukset on saatu päätökseen seuraavista poluista: Taitavia naisia, joka on suunnattu naisille, miehille suunnattu Kyllä äijätkin osaa ja nuorille suunnattu Kiertokulku sekä alle kouluikäisille suunnattu Missä villalanka kasvaa?

Museon vuoden 2010 käsityöläiseksi valittiin tatuoiija Antti Rossin Jyväskylästä. Hänen töitään ja työtään esiteltiin perusnäyttelyn vaihtuvassa osiossa.

VAIHTUVAT NÄYTTELYT

23.12.2009- 23.5.2010 Paperista taidetta

Paperi yllätti näyttelyssä henkeäsalpaavalla herkkyydellään ja voimakkuudellaan. Paperitaide tehdään paperista, ei paperille. Paperitaide syntyi Amerikassa 1940-luvulla ja rantautui Eurooppaan 1960-luvulla. Suomen ensimmäiset paperitaidenäyttelyt esiteltiin 1980-luvulla. Paperitaitteen kehitys on kulkenut selkeästi omia reittejään Atlantin valtameren molemmin puolin. Eurooppalaiset paperitaitelijat ovat hyödyntäneet teoksissaan teollisesti valmistettua paperia, kun

taas amerikkalaiset ovat käyttäneet monipuolisesti käsintehtyä paperimassaa. Paperitaide sijoittuu luontevasti taiteen ja taideteollisuuden eri osa-alueille. Paperista tehdyt taideteokset voivat olla massamaalauksia, paperileikkauksia, tilataideteoksia tai paperiveistoksia. Taiteilijat ja taidekäsityöläiset käyttävät tänä päivänä paperia monipuolisesti oman taiteellisen ilmaisunsa välineenä.

Paperista taidetta -kutsunäyttelyssä Suomen eturivin paperitaiteilijat esittelivät ajankohtaisia teoksiaan. Näyttelykokonaisuudessa oli mukana tuttuja tekijöitä ja nuoria lahjakkuuksia, sekä ripaus kansainvälistä taidetta. Näyttelyssä teoksiaan esittelivät: Reeta Ek, Eija Isojärvi, Sirpa Kivilompolo, Nithikul Nimkulrat, Kai Rentola, Susanna Sallinen, Janna Syvänoja, Maisa Turunen-Wiklund, Merja Winqvist sekä Simon Schubert Saksasta.

Näyttelyn kokosi museon henkilökunnasta koottu näyttelytyöryhmä, johon kuuluivat Raija Manninen, Hannele Hakanen ja Mikko Oikari. Näyttelyarkkitehtuurista vastasi museon näyttelytyöryhmä ja näyttelyn graafisesta ilmeestä Mainospalvelu Kristasta / Krista Jännäri. Näyttelyyhteistyössä oli mukana Galleria upstairs, Berlin Saksasta. Näyttelyn avasi UPM Kymmenen kulttuurisäätiön toiminnanjohtaja, Eero Niinikoski.

Paperista taidetta -näyttelyn aikana museossa vieraili 13807 kävijää, joista pääsylipun maksoi 873 asiakasta.

9.1.-23.5.2010 Jokapäiväinen paperimme

Suomen käsityön museon tuottama Jokapäiväinen paperimme -näyttely vei katsojansa mielenkiintoiselle löytöretkelle arkisen, mutta välttämättömän paperin maailmaan. Näyttelyssä paperia tarkasteltiin historian, kulttuurihistorian, käsityön, taiteen ja paperin tekemisen näkökulmista. Jokapäiväinen paperimme -näyttely suunniteltiin täydentämään samaan aikaan esillä ollutta Paperista taidetta -näyttelyä.

Paperi kuuluu ihmiskunnan välttämättömyyksiin samalla tavalla kuin pyörä ja sähkö. Ellei paperia olisi keksitty, nykyistä hyvinvointiyhteiskuntaa lainsäädäntöineen, lääketieteineen ja taiteineen tuskin olisi olemassa. Koska kulttuuri ei periydy, jokaisen sukupolven on omaksuttava se itse. Paperin myötä ihmiskunta sai muistivälineen, joka mahdollisti tiedon siirron sukupolvelta toiselle ajasta ja paikasta riippumatta.

Jokapäiväinen paperimme -näyttelyn saattoi kokea monin eri aistein. Esillä oli kosketeltavia materiaalinäytteitä, mm. papyrusta, lumppupaperia sekä paperinvalmistuksen työvälineitä ja raaka-aineita. Videolta pystyi seuraamaan uusiopaperin valmistamisen vaihe vaiheelta sekä sen erilaisia käyttömahdollisuuksia. Näyttelyssä oli esillä myös maailman ensimmäinen postimerkki, kuvia historiallisista paperilöydöistä, pula-ajan paperikassi sekä nykyajan paperitaidetta.

Näyttelyn asiantuntijoina toimivat professori Esko Häkli ja UPM-Kymmene kulttuurisäätiön toiminnanjohtaja, kulttuurineuvos Eero Niinikoski. Heidän historiallista näkökulmaansa täydensivät paperiartesaani Hannele Hakanen ja museolehtori Raija Manninen. Näyttelyn sisällön ja ripustuksen suunnitteli museon näyttelytyöryhmä. Näyttelyrakenteet suunnitteli Jonas Hakaniemi ja näyttelyn graafisesta ilmeestä vastasi Mainospalvelu Kristasta / Krista Jännäri. Paperista taidetta- ja Jokapäiväinen paperimme -näyttelyillä oli yhteiset avajaiset, jossa näyttelyt avasi UPM Kymmenen kulttuurisäätiön toiminnanjohtaja, Eero Niinikoski.

Museon tuottamiin paperinäyttelyihin liittyi Pelkkää paperia -julkaisu. Teos on mielenkiintoinen sukellus paperin valmistuksen ja käytön historiaan. Paperin 2000-vuotinen kulttuurihistoria valottuu lukijalle historiatiedon, lukuisten tarinoiden ja kuvien avulla. Kirjan tietoisuus tuovat yllättäviä välähdyksiä meille niin tutusta ja arkisesta paperista. Julkaisun artikkelit kirjoittivat paperiartsaani Hannele Hakanen (toim.), professori Esko Häkli, museolehtori Raija Manninen ja kulttuuri-neuvos Eero Niinikoski. Asiantuntijatekstien ohella kirjassa on selkeästi kuvitettuja ohjeita käsin-tehdyn paperin valmistamiseen. Ohjeita ja vinkkejä voivat hyödyntää sekä aloittelijat että pi-demmälle ehtineet paperinvalmistajat. Kirjan myyntihinta museokaupassa oli 28,00 € + postikulut 4 €.

Paperista taidetta - ja Jokapäiväinen paperimme -näyttelyihin liittyi seuraavat tapahtumat: Suomen käsityön museo järjesti yhdessä Taitokeskuksen kanssa 19.-20.3.2010 valtakunnallisen Paperikoulun käsityön- ja kuvaamataidonopettajille. Paperia työstettiin kolmessa eri työpajassa taiteilija Eija Isojärven, lastentarhaopettaja Liisa Mattilan ja tekstiilimuotoilija Marika Tynnismaan ohjaamina.

Ystävänäpäivän non-stop työpajan teemana oli 5.2.2010 klo 12-16.30 Skräppäys. Pajamaksu 10 € sisälsi materiaalit ja tekstiiliartsaani Mareena Heinosen ohjauksen.

Taidonpäivän työnäytöksessä 14.4. klo 12-16.30 paperiartsaani Hannele Hakanen valmisti papyrusta.

Kansainvälisenä museopäivänä 18.5. klo 12-16.30 paperikonservaattori Emmi Bolanderin esitteli paperin konservointia.

Jokapäiväinen paperimme -näyttelyn aikana museossa vieraili 13207 kävijää, joista pääsylipun maksoi 824 asiakasta.

10.6.-5.12.2010 Parasta puusta

Puun työstäminen on perinteinen suomalainen taito, joka on siirtynyt sukupolvelta toiselle. Puu taipuu moneksi modernien muotoilijoiden, taiteilijoiden ja arkkitehtien käsissä. Puu on meille suomalaisille samalla arkinen ja kuitenkin arvokas. Mitä tapahtuu suomalaiselle puulle ja monipuoliselle puuosaamiselle ilmastomuutoksen ja globaalien markkinatalouden pyörteissä?

Tätä kysymystä pohdittiin Suomen käsityön museon ja Suomen Metsämuseo Luston yhteistyössä tuottamassaan Parasta puusta -näyttelyssä. Näyttelyn suunnittelua ohjasi alan asiantuntijoista koostuva työryhmä, jonka puheenjohtajana toimi sisustusarkkitehti, professori Simo Heikkilä. Näyttelyä varten pyysimme viittäkymmentä puualaan eri tavoin syvästi juurtunutta tai lujassa liitoksessa olevaa henkilöä kertomaan omasta suhteestaan suomalaiseen puuhun. Lisäksi heitä pyydettiin valitsemaan näyttelyyn omasta mielestään kolme parasta suomalaista puuesinettä.

Parasta puusta -näyttelyssä suomalainen puu esittäytyi juurista siemeniin. Esillä oli itse tehtyjä tai suunniteltuja esineitä sekä uniikkeja ja sarjatuotettuja puutuotteita koulukäsitöistä muotoilun klassikoihin. Näyttelyesineet olivat valitsijoilleen henkilökohtaisesti merkityksellisiä, hyvin muotoiltuja, ekologisia tai innovatiivisia. Valinnat olivat esillä näyttelyssä esineinä tai kuvina peruste-

lujen kera. Kävijät saivat jättää näyttelyyn omat mielipiteensä, mikä heidän mielestään oli parasta, mitä puusta on tehty?

Jo näyttelyn synnytyvaiheessa keskeiseksi sisällöksi nousivat valitsijoiden perustelut ja omat arviot suomalaisen puuosaamisen tulevaisuudesta. Ne kulkivat yhdistävänä ja hallitsevanakin elementtinä läpi näyttelyn ja niistä koottiin myös näyttelyjulkaisun runko.

Parasta puusta -näyttelyn arkkitehtuurista vastasi professori Simo Heikkilä ja näyttelyn graafisesta ilmeestä Villakas / Tiina Leino. Näyttelyn avasi arkkitehti Panu Kaila.

Näyttelyn puuteosten valitsijat:

Susanna Ahlvik	Tapio Periäinen
Sirkka-Liisa Anttila	Anni Rapinoja
Soili Arha	Ristomatti Ratia
Tuuli Autio	Aarne Reunala
Pekka Harni	Sami Rintala
Jussi Heikkilä	Hannu Roine
Risto Isomäki	Karola Sahi
Panu Kaila	Ben af Schultén
Matti Kairi	Harri Tapper
Jyrki Kangas	Lauri Tarasti
Ritva Korhonen	Markku Tonttila
Petteri Laiti	Terhi Tuominen
Lasse Lehtinen	Heikki Turunen
Rainer Mahlamäki	Riitta Uosukainen
Rudi Merz	Elle Valkeapää
Timo Mustonen	Anna-Maria Väätäinen
Inka Nieminen	Yrjö Wiherheimo
Eero Paloheimo	Eero Yrjö-Koskinen
Osmo Pekonen	

Parasta puusta -näyttelytyöryhmä:

Simo Heikkilä (pj.), professori, Aalto-yliopisto, Taideteollinen korkeakoulu
 Markku Kosonen, arkkitehti
 Pekka Lehonkoski, näyttely- ja projektipäällikkö, Lusto – Suomen Metsämuseo
 Raija Manninen, museolehtori, Suomen käsityön museo
 Marko Saaranen, koulutuspäällikkö, Jyväskylän aikuisopisto
 Karola Sahi, Puustudion lehtori, Aalto-yliopisto, Taideteollinen korkeakoulu
 Markku Tonttila, puuseppä, Pro Puu ry:n hallituksen puheenjohtaja
 Kari Virtanen, puuseppä

Näyttely-yhteistyössä oli mukana lukuisten yksityishenkilöiden lisäksi:

Alvar Aalto -museo
Designmuseo
Saamelaismuseo Siida
Kauko Sorjosen säätiö
Keski-Suomen museo
Lahden Sibeliustalo Oy
Maa- ja metsätalousministeriö
Museovirasto
Puu kulttuurissa ry.
Puunkuokkijat
Suomen rakennustaiteen museo
Tapio Wirkkala Rut Bryk Foundation
Turun tuomiokirkkomuseo

Aero Design Furniture Oy
Arctic Koirareet

Ateljé Samekki
Finnish Design Company Oy
Koskisen Oy
Monena Oy
Nikari Oy
Huonekalutehdas Korhonen Oy
Puustaja
Sateenvarjopuu Tmi
Secto Oy
Taidekäsityö Simo Lappi
Soitinrakentaja Jussi Laasanen
Tonecraft Oy
Stora Enso Oyj
Sun Sauna Oy
Puusepäntiike Tuulipuu

Parasta puusta -näyttelyyn liittyi seuraavat tapahtumat:

Museon Avoimeen PAJAan järjestettiin 10.6.-29.8. Kesäpuupaja. Siellä vierailijat saivat valmistaa puuesineet joko omasta päästä tai tehdä sen kolmesta eri mallista. Työn sai ottaa mukaan kotiin tai liittää siihen tekijätiedot ja jättää työ näytteille seuraavien nikkaroijien ihmeteltäväksi. Kesäpuupajasta perittiin materiaalmaksu.

Museon syntymäpäivänä pe 11.6. klo 12-17 konservaattori Esko Ahola kertoi ja neuvoi puuesineiden hoidosta. Juhlapäivän kunniaksi museo järjesti myös kahvitarjoilun.

Vihdanteon maailmanmestari Pentti Hakala satoi viitoja ja vastoja pe 9.7. klo 12-16.30. Työnäytös järjestettiin kävelykadulla museon edustalla.

PuuKinossa esitettiin yhteistyössä Keski-Suomen elokuvakeskuksen kanssa lyhytelokuvia puusta. Elokuvien jälkeen oli illan teemaan liittyvä keskustelu. Esitykset olivat ke 15.9. ja 13.10. klo 17.30-19.30. Elokuvien aiheina oli mm. Ikimetsän henki ja Puuntyöstäjät.

Arkkitehti Panu Kaila luennoi to 28.10. klo 17.30-19 aiheenaan Piilukirves ja sumi-tsubo. Luennolla hän kertoi puurakennusten restauroinnista Suomessa ja Japanissa. Luento järjestettiin yhteistyössä Jyväskylän kansalaisopiston kanssa Tietotalon Voutisalissa.

Parasta puusta -näyttely sai yleisöltä runsaasti positiivista palautetta. Näyttelyn yhteydessä olleeseen palautepisteeseen kaikkiaan 549 kävijää jätti omat mielipiteensä näyttelyn parhaita puuesineistä. Näyttelyn aikana museossa vieraili kaikkiaan 14 163 kävijää, joista pääsylipun osti 1 242 vierasta. Suomen käsityön museon jälkeen Parasta puusta -näyttely siirrettiin Suomen Metsämuseo Lustoon, Punkaharjulle, jossa se on avoinna yleisölle 1.2.-13.11.2011.

22.12.2010-22.5.2011 ORNAMO PREESENS taide-käsityö-muotoilu

Juuri joulun alla avautui yleisölle ORNAMO PREESENS –näyttely. Teollisuustaiteen Liitto ORNAMO on vuonna 1911 perustettu muotoilijoiden aatteellinen ja ammatillinen keskusjärjestö. ORNAMOn jäsenet toimivat teollisen muotoilun, tekstiili-, vaatetus- ja huonekalusuunnittelun, sisustusarkkitehtuurin, taidekäsityön ja taiteen aloilla. Järjestön tavoitteena on edistää ja syventää tietämystä suomalaisesta muotoilusta.

Ornamon 100-vuotisjuhlavuoden ensimmäinen ryhmänäyttely esitteli jäsentensä ammattitaitoa. Näyttelyssä huomion keskipisteeseen nousi ornamolaisten taiteilijoiden ja muotoilijoiden ammattitaito. Kaikille ornamolaisille avoimeen kutsunäyttelyyn tarjosi teoksiaan kaikkiaan 107 jäsentä, joista näyttelyyn valittiin mukaan teoksia 58 tekijältä. Näyttelyn valintakriteereistä tärkeimmäksi nousi korkea laatu: valituissa teoksissa ja esineissä painottuvat persoonallisuus, mielenkiintoisuus, toimivuus ja hieno käsityötaito. Näyttelyn teokset olivat visuaalisesti hallittuja kokonaisuuksia ja ne edustivat tätä aikaa. Näyttelyn teosvalinta heijasteli myös ornamolaisten laajaa ja monipuolista osaamisen kirjoa: mukaan haluttiin eri materiaalien ja tekniikoiden edustajia, taide- ja käyttöesineitä, traditioon perustuvia sekä perinteitä rikkovia, niin vakavia kuin ilotteleviakin teoksia. Valitut teokset edustivat monipuolisesti tekstiiliä, keramiikkaa, lasia, puuta, paperia ja metallia.

ORNAMO PREESENS -näyttely taiteilijat:

Iiro A. Ahokas, Heta Anderson, Soili Arha, Synnöve Dickhoff, Ariadna Donner, Kirsti Doukas, Anna-Riitta Haavisto, Leena Halme, Ulla Halmesvirta, Eero Hintsanen, Mari Huhtala, Vesa Antero Kattelus, Heli Kauhanen, Merja Keskinen, Sirpa Kivilompolo, Pirjo Kivimäki-Krouvila, Sarita Koivukoski, Irma Kukkasjärvi, Chao-Hsien Kuo, Tiina Kylliäinen, Johanna Lehtinen, Leena Lukkarinen, Tiia Matikainen, Silja Merikallio, Päivi Mikola, Sanna Multisilta, Nina Nisonen, Sanna Nuutinen, Johanna Ojanen, Soile Paasonen, Jaana Pajuniemi, Tuulia Penttilä, Ulla-Maija Pitkänen, Inni Pärnänen, Tuulikki Päälylsaho, Johanna Rantala, Paula Ruuttunen, Anneli Sainio, Sonja Salomäki, Katja Sandberg, Katariina Sarimo, Suvi Suikki, Johanna Suonpää, Matti Syrjälä, Satu Syrjänen, Sari Syväluoma, Päivi Takala, Anri Tenhunen, Heli Tuori-Luutonen, Riitta Turunen, Sanna Ukkola, Tarja Wallius, Kristian Venäläinen, Johanna Virtanen, Mervi Vuolas, Kaisa Vuorinen, Eeva Väänänen ja Anna-Maria Väätäinen.

ORNAMO PREESENS -näyttelyn alaotsikkona oli taide-käsityö-muotoilu. Koska näyttely perustui ORNAMOn jäsenten vapaaseen tarjontaan, myös näyttely syntyi tarjonnan sisältämien painotusten ja tietenkin juryn näkemysten tuloksena. Juhlanäyttelyssä keskeisin rooli oli taidekäsityöllä ja ennen kaikkea tekstiilitaiteella. Siksi PREESENS-näyttelyä ei pitänyt kään lähestyä ORNAMOn kattavana läpileikkauksena, vaan juhlavuoden upeana käynnistäjänä ja yhtenä tapahtumana sen laajassa tarjonnassa. ORNAMOn 100-vuotisjuhla alkoi PREESENSissä.

Näyttelytyöryhmässä olivat mukana ORNAMOn edustajina tekstiilitaiteilija Aino Kajaniemi ja hopeaseppä Ulla Halmesvirta sekä Suomen käsityön museon edustajina Raija Manninen ja Mikko Oikari. Näyttelyn juryyn kuuluivat kuvataiteilija Hannu Castrén, Aino Kajaniemi ja muotoilun tutkija, toimittaja Kaj Kalin. Valitettavasti Kalin oli estynyt saapumaan jurytykseen. Näyttelyarkkitehtuurista ja näyttelyn graafisesta ilmeestä vastasi sisustusarkkitehti Kaisa Hirvas-

koski-Leinonen. Näyttely-yhteistyössä olivat mukana Jyväskylän kaupungin kulttuurilautakunta, Keski-Suomen taidetoimikunta ja Pro Agria Keski-Suomi.

MUUT NÄYTTELYT

GALLERIANÄYTTELYT

Gallerian tarkoituksena on herätellä ohikulkijoita käsityön ajankohtaisiin ilmiöihin niin ammattilaisen, harrastajan kuin taiteenkin näkökulmasta sekä houkutella kävijöitä piipahtamaan museoon. Galleria näkyy valaistuna kävelykadulle 24 tuntia vuorokaudessa. Galleriaan on aina vapaa pääsy.

20.1.-14.3. Tilaan. Muotoilija Pasi Pänkäläinen	3660 kävijää
18.3.-13.6. Mopokerho Moccamasters: Kahden tahdin kahvipannut	10391 kävijää
18.6.-5.9. Keski-Suomen salat. COMPANY: Johan Olin ja Aamu Song	6240 kävijää
10.9.-5.12. Pikku-Karhun onnea Kristallivirran rannalla. Sirkka Muurelan kirjoja	6978 kävijää
17.11.2010-2.1.2011 Nallet joulupuuhissa. Suomen nukketaitelijat ry	9526 kävijää

NÄYTÖNPAIKAN NÄYTTELYT 2010

Kilpisenkadulla museon toimistotilojen sisäänkäynnin molemmin puolin olevat suuret näyteikunat muodostavat Näytönpaikan – ikkunanäyttelytilan.

- 23.11.2009 - 5.1.2010 DIFFERENT STORIES. Melitina Balabinin ja Johanna Halmeen korutaidetta.
- 8.1.-7.2.2010 LADY, Marika Tynnismaan paperipukuja.
- 9.2. - 7.3. 2010 "OMIN KÄSIN KAUNISTA JA HYÖDYLLISTÄ", Puikkoset – vapaat neulojat.
- 9.3. - 5.4. 2010 KÄSSÄÄ – JEE! Koulukäsitöitä Keski-Suomesta.
- 7.4. - 2.5.2010 PUNAINEN - HUOPATEKSTIILEJÄ Veera Kuure ja Sari Suomu, Jao/tekstiili.
- 4.5. - 30.5.2010 ELÄMÄN HELMIÄ – TEKSTIILITÖITÄ Sari Tuomainen ja Maire Ahonen, Jao/tekstiili.
- 8.6. - 1.8.2010 KÄSILLÄ – TAITOA- ILOA- MUOTOA KESÄNÄYTTELY. JYVÄSKYLÄN KÄSITYÖKOULU 20 VUOTTA. Jyväskylän käsityökoulu.
- 3.8. - 29.8.2010 JYVÄSKYLÄN KANSALAI SOPISTON KUVATAIDEKOULU Jyväskylän kansalaisopiston kuvataidekoulu.
- 31.8. - 26.9.2010 FLORAL MYSTICUS JA MUITA TARINOITA KORISTAUTUMISESTA. Tytti Lindströmin kokeellista korumuotoilua.
- 28.9. - 24.10.2010 HEIJASTUKSIA - Heijastin piilossa tekstiileissä. Pauliina Ahosen tekstiilejä.
- 26.10. - 21.11.2010 NAAMI OGALLERIA Kaarina Pekkalan ja Eila Hämäläisen venetsialaisia naamioita.
- 23.11. -19.12.2010 TALVIPÄIVÄNSEISAUS Jyväskylän aikuisopiston tekstiiliartesaaniopiskelijoiden, Marjo Suhosen ja Teija Ässämäen tekstiilejä.
- 21.12.2010 - 9.1.2011 LÄMMÖLLÄ Hyväntekeväisyyskäsitöitä.

KIERTONÄYTTELYT

Vuoden 2010 aikana Suomen käsityön museon tuottamissa kiertonäyttelyissä vieraili 13 052 kävijää seuraavilla paikkakunnilla:

Poron jäljillä:

1.10.2009 - 22.5.2010 Kierikki, Yli-Ii 4 131 kävijää

Väristyksiä:

2.6.-17.10.2010 Lahden kaupunginmuseo / Historiallinen museo 6 300 kävijää

Paina Puuta – Sitting on Green Gold:

1.11.2010 - 16.1.2011 Pohjois-Pohjanmaan museo, Oulu 2 621 kävijää

4. MUSEOKASVATUS

VERKKONÄYTTELYT

Kuluneen vuoden aikana valmistui viisi verkkonäyttelyä: Kukako (Kulttuuria kaikista kolkista), Muotoilusanasto, Keski-Suomi muotoilee 08, Poron jäljillä verkkonäyttelyn lapsille suunnattu Lasten Poro –kokonaisuus, sekä LÄMMÖLLÄ -verkkoaineisto.

Kukako

Vuonna 2006 alkanutta Kukako -hanketta (Kulttuuria Kaikista Kolkista) työstettiin siinä määrin, että toukokuussa 2010 päästiin avaamaan internetissä vuorovaikutteinen sivusto (<http://www.kukako.fi/>), jota voidaan hyödyntää kulttuuriperintöopetuksessa. Sivusto on suunnattu alakoululaisille, mutta se soveltuu myös yläkoululaisille, aikuisille ja itsenäiseen käyttöön. Tulostettavien tehtävien ja runsaan taustamateriaalin lisäksi sivustolta löytyy vinkkejä aiheen laajentamiseen, sekä linkkejä museoiden ja muiden kulttuurilaitosten sivuilla oleviin opetusmateriaaleihin. Kukako -hanke oli ehdolla Vuoden museopedagoginen teko -palkinnon saajaksi. Palkinnon myöntää vuosittain Museopedagoginen yhdistys Pedaali ry. Kukako-verkkoaineistolla osallistuttiin valtakunnalliseen JOY -kampanjaan (Jokaisen Oma Ympäristö).

Muotoilusanasto käsittää 20 muotoiluun liittyvää käsitettä, jotka tuntuivat keskeisiltä käsityön museon näkökulmasta. Samalla luotiin kanava, jossa kuka tahansa voisi osallistua käsitteiden määrittelyyn omasta näkökulmastaan. Muotoilusanasto julkaistiin Jyväskylän ensimmäisen Design weekin avajaisseminaarissa 19.5.2010 Jyväskylän Paviljongissa.

Keski-Suomi muotoilee -sivustolla voit katsella keski-suomi muotoilee 08 –näyttelyyn osallistuneiden töitä. Tähän jurytettyyn näyttelyyn ei etukäteen määritetty muotoilun rajoja. Tekijätasolla osallistujat vaihtelivat käsityöharrastajista kansainvälisesti työskenteleviin muotoilumattilaisiin. Sivustolla itse kukin voi miettiä minkälaista muotoilua näyttelytyöt edustavat ja jakaa ne luokkiin: käsityötä, taidekäsityötä, taideteollisuutta tai teollista muotoilua.

Lasten Poro kokonaisuus käsittää taustatietoa ja tehtäviä, jotka liittyvät pohjoisen Suomen elämäntapaan: poronhoitoon, luontoon, uskomuksiin ja käsitöihin.

Lämmöllä

Suomen käsityön museo halusi tänä jouluna nostaa esille käsityötä hyväntekeväisyyden muotona. Idea lähti museossa kokoontuneesta Sukkapiiristä, jossa neulottiin villasukkia pitkäaikaissairaille. Näytönpaikkaan koottiin Lämmöllä–näyttely käsitöistä, joita erilaiset järjestöt, yhdistykset ja porukat ovat valmistaneet ja lahjoittaneet suuria määriä niin kotimaisiin kuin ulkomaisiin avustuskohteisiin. Näyttelyesineiden ja kuvien lisäksi museo keräsi aineistoa siitä, ketkä tuotteita ovat tehneet ja miksi, miten jakelu kohteisiin on hoidettu ja miten avustukset on otettu kohteissa vastaan. Näyttelyesineet oli mahdollista myös lahjoittaa museon kokoelmiin, kertomaan tuleville polville hyväntekeväisyyskäsityöstä 2000-luvulla. Tiedot hyväntekeväisyyskäsitöistä ja tekijöistä koottiin museon nettisivuille LÄMMÖLLÄ -verkkoaineistoksi.

KÄSITYÖTÄ JULKI

Vuoden käsityöläinen

Museo valitsi vuoden käsityöläiseksi tatuoiija Antti Rossin Jyväskylästä. Hän on itseoppinut tatuointitaiteilija, jonka tatuointistudioon jonotetaan. Ennen tatuoinnit liitettiin vain alakulttuurisiin, mutta nyt tatuoinnin ottamisesta on tullut muoti-ilmiö, joka on pysyvä ja ikuinen. Suomen käsityön museo haluaa vuoden käsityöläisen valinnalla nostaa esille perinteisestä ajattelusta poikkeavia ammattikäsitöitä. Tämän vuoden valinta sai runsaasti huomiota ja sitä lisäsi antropologi Jari Ruotsalaiselta tilattu artikkeli, *Ihon näkyvät merkitsijät*.

Käsityö mielessä

Maiju Ahlgrénin Käsityömielessä –installaatio julkistettiin 14.4.2010 museon perusnäyttelyssä. Käsityömielessä –teoksen ideana on nostaa esille käsityötekniikoihin, materiaaleihin ja esineisiin liittyvää sanastoa ja sanontoja, jotka ovat siirtyneet ajatteluun ja puheeseen. Teos koostuu n. 220 kangaspäällysteisestä pinssistä, jotka ovat levinneet myös muualle museoon, yleisö- ja henkilökunnan tiloihin. Syksyllä Maiju Ahlgrén luennoi aiheesta *Taide kuuluu kaikille*. Luennossaan hän kertoi taiteellisesta työstään, jota hän on tehnyt eri hoitolaitoksissa jo 10 vuotta.

Ompelukirja

Jyväskylän tilkkukillan ja Suomen käsityön museon järjestämässä Tilkkutapahtumassa 2.10. 2010 julkistettiin luovien tilkkuilijoiden, Neuliaisten valmistama koskettava Ompelukirja. Ompelukirja sisältää ompelemalla toteutettuja kuvia ompelemisesta: vanhoja valokuvia ompelemisesta, kirjontaa, kaavoja, neppareita ja niitä kuvia, joita lapsena ommeltiin pahville. Kirja sijoitettiin museon perusnäyttelyyn Aistitilaan.

Julkikirjontaa

Sirkka Muurelan näyttelyn aikana yleisöä kehoitettiin julkikirjontaan. Viime vuosina käsityöaktiivisuus on nostanut päätään. Se näkyy kirjailtuina merkkeinä tai viesteinä bussien ja junien penkeissä tai julkisten tilojen huonekaluissa. Käsitöaktivistit ovat itseoppineita taitavia tekijöitä ja he toimivat hyvin systemaattisesti oman identiteettinsä julkisuudelta salaten. Koska kirjonta on niin yksityiseen persoonaan liittyvää ja intiimiä, on se oiva kannanotto julkisten tilojen

usein kaupalliseen käyttöön. Kenellä on valtaa päättää mitä julkisissa tiloissa saa tehdä ja kuka niissä toimia?

KÄSITYÖ EDISTÄÄ HYVINVOINTIA

Käsityöstä tukea hoitotyöhön

Museo on ollut mukana Jyväskylän kaupungin työryhmässä pohtimassa ikääntyvien ihmisten kulttuuripalveluja. Museo sai Keski-Suomen ELY-keskukselta avustusta nuorten taiteilijoiden ja muiden luovan työn tekijöiden työllistämiseen. Museo on työllistänyt 27-vuotiaan Riina Töyrylän puoleksi vuodeksi 1.9.2010 alkaen. Hän on työstänyt kahta erilaista työvälinettä hoitotyön tueksi. Toinen on muisteluskalkki vanhuksille, jonka avulla muistellaan kansakouluaikoja ja toinen taas ensiapulaukku mielenterveyskuntoutujille, jonka avulla hoidettaville annetaan positiivinen kuva taiteesta ja käsitöistä, sekä heistä itsestään taiteen kokijoina ja luojina.

Puikkoset

Esimerkkinä käsityön yhteisöllisyydestä esiteltiin Näytönpaikassa neulojaryhmä Puikkoset. Puikkoset on spontaanisti v. 2008 syntynyt neulojien ryhmä, joka kokoontuu keskiviikkoisin vuorollaan kunkin kodissa, nyytikestiperiaatteella. Kokoontumisten tärkeä anti on sosiaalisuus. Käsitöitä tehdessä ja toisten neuvomisten ohessa voidaan keskustella mistä vaan, harastuksista, perheistä ja ajankohtaisista asioista. Puikkoset kokoontuivat opettelemaan viitelöintiä Suomen käsityön museon Avoimessa pajassa ystävänpäivänä 14.2.2010 ja järjestivät näyttelyn Näytönpaikassa 9.2.-7.3.2010.

Joululahjavalvojaiset

Joululahjavalvojaiset järjestettiin 14.12.2010 yhteistyössä lankakauppa Titityyn, Sisustus Selman ja Kehystämö Patinan kanssa. Illan aikana valmistettiin itselle muistojen taulu, johon ainekset kerättiin museosta ja liikkeiden tuotevalikoimasta.

Joulutori

Suomen käsityön museon joulutorista on tullut brändi ammattikäsitöläisten keskuudessa. Joulutori järjestettiin ensimmäisen kerran vuonna 1995, jolloin siellä oli 675 kävijää ja 12 myyjää. Vuonna 2010 11. – 12.12. järjestetyllä joulutorilla oli lähes 6000 kävijää ja myyjinä oli 40 käsitöläistä eri puolilta Suomea. Valtakunnallisena erikoismuseona käsityön museo on onnistunut saavuttamaan tavoitteensa olla maan ykköspaikka hyvin järjestetyille ammattikäsitöiden myyntitapahtumalle, jossa myydään eettisesti tuotettua ja kestävästä tavaraa.

PALVELUMUOTOILUA

Museon kaikki opastukset tulivat vuoden alussa maksullisiksi. Museo koulutti ulkopuolisia opaita. Koulutuksessa oli mukana 14 eri-ikäistä ja erilaisessa elämän vaiheessa olevaa ihmistä: nuoria opiskelijoita, keski-ikäisiä sekä eläkkeellä olevia miehiä ja naisia sekä yksi pyörätuolia käyttävä opas.

Museon infoikkunaan saatiin banderollit, joista toinen esittelee vuoden käsitöläistä ja toinen Maiju Ahlgrenin Käsityömielessä teosta.

Pajan käyttäjien tarpeisiin valmistui 22 käsityöohjetta. Aiheina mm: Kinnasneulatekniikalla kännykkäkotelo, lankarullasta traktori tai peltipurkista salaattiotimet.

Palautetta

Museoiden yhteinen asiakaspalvelutiimi kokoontui kaksi kertaa. Tapaamisissa mietittiin palautteen keräämistä ja palautteeseen reagoimista. Perusnäyttelyn Aistitilassa palautetta on kerätty avoimella kirjalla. Palaute on ollut hyvin ylistävää Aistitilan osalta. Pajassa palautetta kerätään kyselylomakkeilla. Puunäyttelyn yhteydessä asiakkaat saivat valita näyttelystä mieleisen puuesineen ja perustella valitsemansa.

Valtion muotoilutoimikunta vieraili Jyväskylässä 20.8. Vierailun emäntinä toimivat muotoilun läänintaiteilija Kaija Savolainen ja museolehtori. Muotoilutoimikunta oli tyytyväinen näkemäänsä museossa.

VERKOTTUMINEN

Kuluneen vuoden alussa museolehtori valittiin Pedaali ry:n hallitukseen. Museopedagoginen yhdistys Pedaalin ry:n tarkoituksena on edistää museopedagogista toimintaa taidemuseoissa ja muissa kulttuurilaitoksissa. Se myös vahvistaa museopedagogien ammattikunnan identiteettiä ja arvostusta, tukee jäsentensä ammatillista kehittymistä.

Jyväskylän museopalvelujen yhteistä museopedagogista strategiatyötä jatkettiin.

Yhteistyö oppilaitosten kanssa

Valtakunnallisessa Paperikoulussa työstiin paperia kolmessa eri työpajassa. Taiteilija Eija Isojärven ohjauksessa opiskeltiin paperikuvanveistoa käsintehdystä paperimassasta ja paperista. Lastentarhaopettaja Liisan Mattilan ohjauksessa vanhat kirjat saivat uuden elämän. Työtapa on nimeltään Altered book eli kirjan muuntelu. Tekstiilimuotoilija Marika Tyynismaan innostamana ommeltiin ja kirjottiin kaikkea mm. paperia ja tekstiiliä. Tekniikka voisi olla nimeltään paper stitching. Paperikoulu järjestettiin yhdessä Taitokeskuksen kanssa ja se oli suunnattu käsityökoulujen ja kuvataidekoulujen opettajille.

Museo osallistui vuoden aikana kuuden käsi- ja taideteollisuusalan opiskelijan näyttöarviointiin ja toimi alan opiskelijoiden harjoittelun ohjaajana.

Toisen asteen koulutuksen kanssa käynnistettiin ILE-hanke (*ILE – opinnot Ilmaisutaidosta elämäntaito!*), jossa yhteistyökumppanit kuten museot saavat ILE- oppimisympäristön kautta pysyvän yhteyden toisen asteen opiskelijoihin ja opettajiin sekä näkyvyyttä omalle erityisosaamisen alueelleen.

Keväällä paperinäyttelyiden aikaan museossa vieraili 1200 kakkosluokkalaista, joista jokainen sai mukaansa itse tehdyn paperiarkin. Museoliiton järjestämää Mennään museoviikkoa 5.-8.10. vietettiin toisen kerran. Museossa vieraili viikon aikana 53 koululaista.

Jyväskylän kansalaisopiston kanssa järjestettiin yhteisyyssä luentoja ja Venetsialainen naamiokurssi. Kurssi liittyi Näytönpaikan näyttelyyn.

Museo on mukana Jyväskylän Kulttuuriluotsitoiminnassa. Luotsitoiminta on herättänyt kiinnostusta niin median kuin kulttuuritoimijoiden keskuudessa. Kysynnän lisääntyttä Kulttuuriluotsien peruskursseja järjestettiin keväällä ja syksyllä, museo osallistui niiden järjestämiseen 29.3 ja 23.11. Museossa oli vuoden aikana 470 kulttuuriluotsikävijää.

5. KOKOELMAT

5.1 Esinekokoelmat

Esineistön siirto uusiin kokoelmien säilytystiloihin saatiin päätökseen jo 2009 lopussa. Resurssin ollessa rajalliset ja kokoelmakeskuksen ruuhkautuessa toisten museoiden muutosta priorisoitiin tekstiilien säilytystilojen järjestely. Siellä päädyttiin rakenteellisiin muutoksiin. Samalla käynnistettiin konservattorin kanssa yhteistyössä projektiluontoisesti etenevä kokoelma-analyysi kuntokartoituksen aikaansaamiseksi ja luettelointitietojen täydentämiseksi, myös tunnistuskuvien osalta.

Esinekokoelmat karttuivat kertomusvuonna 36 päänumerolla, joista 21 on lahjoituksia ja ostoja 15.

Kaikkiaan esineitä luuteloitiin tai tietoja täydennettiin vuoden aikana yhteensä 2329 esineen osalta. Museon kokoelmissa oli kertomusvuoden päättyessä digitoitu noin 26 000 esineen tiedot. Noin 16 300:n tietokoneelle luuteloitun esineen tietojen yhteyteen on liitetty digitaalinen tunnistuskuva esineestä. Museon esinekokoelmien tietoja voi selailta myös internetin kautta. Museon kokoelmaselainta käytti vuoden aikana noin 5560 henkilöä.

Luuteloitu aineisto sisältää osan suuresta kangasmallikokoelmasta, joka käsittää Suomen yleisen käsityöyhdistyksen näytteitä 1900-1950-luvulta. Näytteistä tehtiin kankaiden mallipiirustuksia ja kudontaohjeita valmistettavaksi ja myytäväksi yhdistyksen kotiteollisuusmyymälään. Aineisto on Kotiteollisuusmuseon aikainen ja palautui säilytyksestä Suomen käsityön museolle 2004.

Esinekokoelmiin luuteloitiin myös Poron jäljillä -näyttelyn ja kiertonäyttelyn (2007-2010) yhteydessä hankittua aineistoa.

Kokoelmiin lahjoitettua vanhempaa aineistoa ovat Augusta Waseliuksen valmistamat olkityöt kuten olkipukki, olkipallo ja olkiliina, silkille metallikoristein kirjottu kastemaljan liina ja kastepuku 1930-luvulta. Helsingin Käsityöopettajaopiston opiskelualjalta 1940-luvulla lahjoitettiin malli- ja harjoitustöitä, vaatteita ja asusteita 1960-1970-luvuilta. Nykypäivän aineistoa lahjoitti nykytatuojia työstään museologian opiskelijoiden harjoitustyön yhteydessä.

Vuoden aikana jatkettiin valtakunnallista Tako-hanketta osallistumalla seminaareihin ja päätettiin jatkaa työskentelyä pooli 4:ssä teollisuuden alan nykytallennustyöryhmässä.

Suomen käsityön museo kohdentaa työn käsiteollisuuden alaan. Samoin osallistuttiin myös seminaareihin, joiden aiheet koskivat kehitteillä olevaa kansallista digitaalista kirjastoa sekä ontologioita ja semanttista webiä. Aiheeseen liittyen vierailtiin Lustossa tutustumassa ONKI-palvelimen käyttöön pilottihankkeessa ja käytännön luetteloinnissa.

Valtakunnallisuus huomioiden ja harkintaa noudattaen museoon lahjoitettua esineistöä otettiin vastaan ja noudettiin myös muilta paikkakunnilta.

Yhteydenottoja tietopalveluun elokuun loppuun mennessä oli keskimäärin viisi kuukautta kohden.

Museon vaihtuvien näyttelyiden Parasta puusta –hankkeen yhteydessä tehtiin esinehankintoja ja esiteltiin vanhoista kokoelmista mm. purjeveneeseen pienoismalli, nakkilalainen keinutuoli ja puukkoja.

Vuoden 2010 lopulla saatiin aikaan sopimus Virkki käsityömuseon ja Suomen käsityön museon välillä esinekokoelmien siirtämiseksi pysyvästi Jyväskylään ja museon omistukseen. Kokoelmassa on noin 3500 esinettä ja ne kuljetettiin vaiheittain ennen vuoden vaihdetta uuteen kokoelma- ja konservointikeskukseen odottamaan jatkokäsittelyä.

Museologian opiskelijoiden kanssa tehtiin yhteistyötä nykytallennusharjoitukseen liittyen tarjoamalla heille aiheita ja ohjaamalla heitä. Museologian perusopintoihin liittyen heidän 6 viikon harjoitteluunsa liittyi ohjausta. Myös työvoimatoimiston ja kaupungin työllistämiä perehdytettiin kokoelmatyöhön ja luettelointiin erimittaisina ajanjaksoina.

Museon kokoelmapoliittinen ohjelma päivitettiin. Ohjelmaa päivitetään ja täydennetään vuosittain.

Sekä säilytys- että näyttelytilojen ilmankosteuden ja lämpöturvallisuuden seurannassa on siirrytty digitaalisen Datalogger-järjestelmän käyttöön. Tuohyönteisansojen kontrollikäyttöä on jatkettu.

LAHJOITTAJAT:

Parhaimmat kiitokset kaikille museotoimintaa lahjoituksin tukeneille.

Hakala, Marita
Haukkalan sairaala
Kahilahti, Tuula
Kokko-Oikkonen, Hanna
Krannila, Sirkka-Liisa

Laurikainen, Liisa
Luutonen, Marketta
Manninen, Raija
Merikanto, Liisa
Mäkelä-Toivonen, Helli

Mäkinen, Airi
Nerg, Elli
Nora, Margarita
Paanen, Otto

Råman, Pirkko
Salonen, Anneli
Tuononen, Marja
Voittosaari, Anna-Liisa

5.2. Arkisto ja kirjasto

Arkiston ja kirjaston osalta vuoden 2010 merkittävin tapahtuma oli Helsingissä toimintansa lopettaneen Suomen kansallispukuneuvoston materiaalin siirto museoon. Luovutus sisälsi paljon museon ja kansallispukukeskuksen käsikirjastoa täydentävää kirjallisuutta sekä arkistomateriaalia, jonka läpikäymiseen ja järjestämiseen paneudutaan tulevina vuosina.

Museon eri tietokantojen ohjeistukseen ja sen vaatimiin muutoksiin on paneuduttu pitkäjäsoisen syöttötyön myötä, jolloin vasta ongelmakohtat ja erilaiset tulkintamahdollisuudet ovat tulleet esiin. Ohjeistusta on tarkistettu ja ilmeistä on, että päivitystä tulee jatkossakin aika ajoin tehdä, koska käytännön työ muuttuu mm. tietotekniikan sekä uusien odotusten ja vaatimusten myötä.

Tietokantojen osalta on leike- ja tutkimustietokannoissa sekä osittain myös kirjastotietokannassa siirrytty yhä enemmän kohteiden digitaaliseen tallennukseen. Ratkaisuun on päädytty sekä tilan säästämisen että asiakaspalvelun parantamisen vuoksi. Uutta aineistoa on digitoitu lähes automaattisesti, vanhempaa sen sijaan harkinnan ja tarpeen mukaan.

Tietopalvelun merkitys on korostunut menneenä vuonna, erityisesti ryijyjen osalta. Suurin piirtein yksi kolmasosa tietopalvelukysymyksistä on koskenut jollakin tavalla ryijyjä. Myös muut seinätekstiilit, kuten tākänät ja raanut tuntuvat olevan alkavan kiinnostuksen kohteena, ainakin joitakin niitä koskevia tiedusteluja on jo ollut. Kaikkiaan tietopalveluun kirjattiin vuoden aikana 83 yhteydenottoa.

Muiden tietokantojen luettelointimäärät olivat seuraavat:

arkisto	1089
kirjasto	6638
piirustukset	5522
lehtileikkeet	4647
tutkimus	16 401
ryijyt	1952

Arkistoon lahjoittivat:

Aho, Leena
Alajuuri, Viivi
Auvinen, Ellinoora
Heikkinen, Hannele
Hjelt, Raili
Javanainen, Riikka
Kultti, Sirkka
Lehtonen, Seija-Annikki

Mäkitalo, Liisa
Niemi, Anne
Pitkämäki, Suvi
Piri, Markku
Turunen, Erkki

Kirjastoa kartuttivat julkaisuvaihtorenkassa olevien lisäksi:

Hahl, Seija
 Hartman, Manu
 Helsingin yliopisto
 Jyväskylän kaupunginarkisto
 Kivijärvi, Sirkka
 Porvoon käsi- ja taideteollisuusoppilaitos

Simpanen, Marjo-Riitta
 Suomen kansallispuikuneuvosto
 Turunen-Wiklund, Maisa
 Tyyne-Kerttu Virkki-Säätiö
 Vuorelma-Aho, Kristiina

5.3. Valokuva-arkisto

Vuoden 2010 lopussa valokuva-arkistossa oli 30 274 tietokoneelle luetteloitua valokuvaa. Kokoelmat karttuivat kertomusvuona 20 päänumerolla. Vuoden aikana tapahtunut luettelointi kohdistui uuteen materiaalin sekä takautuvasti vanhempaan, valikoituun ja sisältönsä vuoksi tärkeäksi katsottuun materiaaliin. Noin 29 000 valokuvan luetteloititietoihin on liitetty tunnustuskuva.

Muutaman vuoden takaisen Käsi- ja taideteollisuusliiton luovutuksen mukana tullutta kuvamateriaalia järjestettiin aiheenmukaisiksi kokonaisuuksiksi. Työtä teki museossa jo useampaan otteeseen työskennellyt Hilikka Toom.

Museon valokuva-arkiston kartunnasta merkittävimmän osan muodosti museon oman toiminnan dokumentointi. Jonkin verran aineistoa tuli myös museologian opiskelijoiden opinnäytöiden yhteydessä.

Valokuvakokoelmaa kartuttivat lahjoituksin:

Auvinen, Ellinoora
 Javanainen, Riikka
 Mattila, Anna-Liisa
 Muurela, Sirkka
 Pulkkinen, Vuokko
 Tuominen, Terhi

6. SUOMEN KANSALLISPUKUKESKUS

Kansallispuikukeskukseen pääasiallinen tehtävä on kansallispuikuihin liittyvän tiedon ja taidon esille tuominen, sekä kansallispuikuihin liittyvän tiedon kokoaminen. Tämä tapahtuu perusnäyttelyn ja vaihtuvien näyttelyiden, opastusten, tietopalvelutoiminnan, työnäytösten ja työpaikkojen avulla.

Kansallispuikukeskus toimi vuoden 2010 maaliskuulle saakka Jyväskylän kaupungin ja Suomen kansallispuikuneuvoston välisen vuonna 1992 tehdyn perustamissopimuksen pohjalta. Sopimuksen perusteella 92 kansallispuikujen mallikappaletta on ollut deponoitu Suomen käsityön museoon. Mallipukujen omistusoikeus siirtyi keväällä 2010 Suomen kansallispuikujen ystävät ry:lle.

Huhtikuusta 2010 alkaen Suomen kansallispukuneuvoston tehtävät siirtyivät Suomen käsityön museoon Suomen kansallispukukeskukselle. Samalla Opetus- ja kulttuuriministeriön rahoitus siirtyi museolle. Sopimusneuvotteluita kansallispukujen mallikappaleiden lahjoituksesta museolle ei saatu päätökseen vuoden 2010 aikana.

Kevään ja kesän ajan kansallispukukonsultin tehtäviä hoidettiin väliaikaisten työntekijöiden voimin ja 16.8.2010 aloitti kansallispukukonsulttina artemoni (AMK), kansallispukuvalmistaja Taina Kangas.

Neuvoston ja keskuksen toimintojen yhdistymisen myötä kansallispukukeskuksen valtakunnallista työtä on voitu laajentaa ja työntekijöiden töitä jakaa. Taina Kangas hoitaa kansallispukuihin liittyvän tietopalvelun, kansallispukujen kokoamis- ja tarkistustyön, luennot ja esitelmät yms. asiantuntijatehtävät. Marja Liisa Väisänen hoitaa kokoelmat, näyttelyt, tapahtumat, opastukset jne.

Kansallispukukeskuksen uusista toiminnoista on tiedotettu runsaasti. Tiedotusvälineet ovat olleet asiasta kiinnostuneita sekä paikallisesti että valtakunnallisesti. Useat sanomalehdet ovat syksyn aikana julkaisseet aiheesta kertovia artikkeleita. Elokuussa YLE Keski-Suomen tekemä haastattelu lähetettiin useilla maakunnallisilla radiokanavilla.

Kansallispukukeskuksen tietopalvelussa on tietoa ja kirjallisuutta kaikkiaan noin 400 suomalaisesta kansallispuvusta, niiden hankinnasta ja valmistuksesta. Keskuksen työtilat uudistettiin kahden työntekijän käyttöön entisen yhden sijaan. Tämä aiheutti sen, että tietopalvelutila jouduttiin ottamaan työhuonekäyttöön. Kujalle toteutettiin uusi pöytäryhmä tietokoneineen, joka on nyt asiakkaiden käytössä aina museon aukioloaikoina. Tietokoneella voi tutkia museon ja kansallispukukeskuksen nettisivuja sekä kansallispuvut.fi -sivustoa.

Kansallispukukeskuksessa vastattiin vuoden aikana 203 tietopalvelukyselyyn.

6.1. Kansallispukukeskuksen näyttelyt

Kansallispukukeskus esittelee kansallispukuperinnettä kahdella eri näyttelyllä. Perusnäyttely Komeasti juhlaan esittelee suomalaisten kansallispukujen historiaa ja nykypäivää eri puolilta Suomea olevien esimerkkien avulla.

Kansallispukukeskuksen tietopalvelun edustalla olevalla Kujalla esitellään kansallispukuja sekä muita vaatetukseen ja perinteiseen pukeutumiseen liittyviä ilmiöitä lyhytaikaisissa vaihtuvissa näyttelyissä.

Näyttelyt Kujalla

10.10.2009 – 11.4.2010

Helmoissa. Tuula Tanttula-Murron ja Soja Murto-Hartikaisen kansallispukuja.

30.4. - 3.10.

Näyttämöpukuja paperista. Pukusuunnittelija Pirjo Valisen teatteripukuja. Näyttely liittyi museon Paperista taidetta -näyttelyyn.

8.10.2010 – 20.2.2011 Vuosisadan kuoromatka – Vaput 100 vuotta. Jyväskyläläisen Naiskuoro Vappujen pukuja ja historiaa esittelevä näyttely.

6.2 Tapahtumat

Helmoissa näyttelyyn liittyi 24.3. Soja Murto- Hartikaisen luento Karjalaista Rahwaan juhlapuku- kumuotia 1700- ja 1800-luvuilta. Luento toteutettiin yhteistyössä Jyväskylän kansalaisopiston kanssa ja se kuuluu Kauneimmat kansallispuvut -luentosarjaan.

Näyttämöpukuja paperista -näyttelyyn liittyi 1.9. Pirjo Valisen luento Salaperäinen kahina.

Lauantaina 11.9. klo 12-17 vietettiin kansallispuvun syntymäpäivää. Päivän ohjelmassa oli mm. kansallispuvutarvikkeiden myyntitori, laaja kansallispuvunäytös sekä uuden kansallispuvukonsultin Taina Kankaan luento aiheesta 'Miten pukeudun kansallispuvuun'.

Soja Murto-Hartikaisen kertoi Sarafaanit ja feresit -luennolla 25.11. Karjalan ortodoksien rikkaasta pukuperinteestä. Luento liittyi Kujalla esillä olleeseen Helmoissa -näyttelyyn. Luento toteutettiin yhteistyössä Jyväskylän kansalaisopiston kanssa.

6.3 Muita tapahtumia

Kansallispuvukeskuksen työntekijät osallistuivat Tampereella Suomen Kädentaidot -messuille Taito-lehden ja Suomen käsityön museon yhteisellä osastolla marraskuussa.

Taina Kangas kävi luennoimassa kansallispuvuista useissa tilaisuuksissa:

- Lempäälässä 4.9. Lempäälän Kalevalaisten järjestämässä tapahtumassa
- Jyväskylässä 3.10. Helkanuorten Liiton koulutuspäivillä
- Jokioisilla 26.10. Jokioisten kotiseutuyhdistyksen ja Jokiläänin kansalaisopiston järjestämässä kansallispuvukuillassa
- Suomen käsityön museolla 23.9. Ikaalisten käsi- ja taideteollisuusoppilaitoksen vaate- tusalan opiskelijoiden vieraillessa Kansallispuvukeskuksessa

Kansallispuvukeskuksella oli vieraina Tarton yliopiston Viljandin kulttuuriakatemiasta Virosta 4 opettajaa. Kahden päivän aikana heille esiteltiin keskuksen toimintaa, kerrottiin kansallispuvujen kokoamis- ja tarkistustyöstä sekä alan kurssitoiminnasta Suomessa. Heille järjestettiin työpajoja tykkimyssyn paperipohjan valmistamisesta sekä puvuissa käytettävistä erilaisista poimutus- ja laskostusmenetelmistä.

Kansallispuvuraadin kokous järjestettiin 15.12. Keskeisenä käsiteltävänä asiana oli Kuolema- järven pukutarkistuksen hyväksyminen.

Kansallispuvuihin liittyviä opastuksia järjestettiin esim. vaatetusalan opiskelijoille ja lapsille järjestettiin draamallisia Anni ja kutiseva lammas-opastuksia.

6.4 Kansallispukukeskuksen kokoelmat

Kansallispukukeskuksen kokoelmassa on 1 828 tietokoneelle luetteloitua esinettä ja niistä 362 on tunnustuskuva. Keväällä 2010 kansallispukukeskuksen kokoelmia luetteloitiin ajan tasalle tilapäisen työntekijän avulla.

Kansallispukukeskuksen kokoelmiin lahjoitettiin kansallispukuja, niiden osia sekä muuta kansallispukuihin liittyvää materiaalia.

Kansallispukukeskukselle vuonna 2010 lahjoittaneet:

Ikkela, Rolf

Jyvälän Setlementti ry

Järvinen, Pirkko

Korhonen, Laura

Lindholm, Raili

Lindqvist, Leena

Mäkinen, Mervi

Tuononen, Marja

7. KONSERVONTIKESKUS

Konservointikeskuksen erikoisalana on vanhojen ja uusien arvotekstiilien konservointi sekä varovaista käsittelyä ja poikkeuksellisia työmenetelmiä vaativien tekstiilien huolto ja puhdistus. Konservointikeskuksen asiakkaita myös neuvotaan tekstiilien ja muiden arvokkaiden esineiden säilytyksessä ja esillepanossa. Osa Konservointikeskuksen asiakkaista on yksityishenkilöitä, osa muita museoita sekä erilaisia yhteisöjä, seurakuntia tai liikelaitoksia, joiden hallussa on yksittäinen arvotekstiili tai laajempi kokoelma.

Vuoden 2010 aikana Konservointikeskuksessa tutkittiin, huollettiin tai konservoitiin 70 esinettä. Niistä 49 kpl kuului Suomen käsityön museon omiin kokoelmiin. Konservoitu esineistö käsitti mm. kirkkotekstiileitä, runsaasti erilaisia vaatteita ja asusteita, mattoja, ryijyjä, kirjontaitaita sekä interiöörimuseon arvokkaita sisustustekstiileitä. Konservointikeskus kuntotarkasti myös museon kahden lainanäyttelyn esineet, yhteensä 396 kpl.

Konservointikeskuksessa vastattiin vuoden aikana 82 tietopalvelukysymykseen. Neuvonta- ja koulutustoimintaan kuuluivat myös vuoden aikana pidetyt useat luennot ja kurssiopetus. Lisäksi Konservointikeskus oli asiantuntijana mukana työryhmässä, kun Jyväskylän taidemuseon sisäilmasto-olosuhteet rakennettiin ja säädettiin vastaamaan museaalisia vaatimuksia. Konservointikeskuksen sivuilla verkossa kävi vuoden aikana noin 900 tietoa hakevaa asiakasta.

8. PROJEKTIT, TUTKIMUKSET JA JULKAISUT

Avoin museo

Vuonna 2003 aloitettua Avoin museo -projektia on jatkettu päivittämällä sivustoa ja varsinkin sen ajankohtaisia näyttelyitä esittelevää osiota. Mukana hankkeessa on kuusi keskisuomalaisista museota. Sivusto toteutettiin alun perin opetusministeriön tukemana.

Avoin museo -sivustolla vieraili kertomusvuoden aikana 120 055 yksittäistä kävijää, yhteensä ladattuja sivuja oli 529 329 kappaletta.

Näyttelyt ja tutkimus

Suomen käsityön museo ja Suomen Metsämuseo Lusto tuottivat vuonna 2010 Parasta puusta -näyttelyn. Näyttelysuunnittelun lähtökohtana oli ajatus, että puun työstäminen on perinteinen suomalainen taito, joka on siirtynyt sukupolvelta toiselle. Mikä tilanne on 2000-luvun alussa?

Näyttelyn suunnittelua ohjasi alan asiantuntijoista koostuva työryhmä, jonka puheenjohtajana toimi sisustusarkkitehti, professori Simo Heikkilä. Käytännön toteutuksesta vastasivat yhteistyössä Suomen käsityön museon ja Suomen Metsämuseon Luston henkilökunta.

Näyttelyä varten pyydettiin viittäkymmentä puualaan eri tavoin syvästi juurtunutta tai lujassa liitoksessa olevaa henkilöä kertomaan omasta suhteestaan suomalaiseen puuhun. Lisäksi näitä asiantuntijoita pyydettiin valitsemaan näyttelyyn omasta mielestään kolme parasta suomalaista puuesinettä ja kertomaan mielipiteensä suomalaisen puuosaamisen tulevaisuudesta. Parasta puusta -näyttelyssä suomalainen puu esittäytyi kokonaisuudessaan, juurista siemeniin. Esillä oli itse tehtyjä tai suunniteltuja esineitä sekä uniikkeja ja sarjatuotettuja puutuotteita koulukäsitöistä muotoilun klassikoihin. Näyttelyesineet olivat valitsijoilleen henkilökohtaisesti merkityksellisiä, hyvin muotoiltuja, ekologisia tai innovatiivisia. Jo näyttelyn synnytysvaiheessa keskeiseksi sisällöksi nousivat valitsijoiden perustelut ja omat arviot suomalaisen puuosaamisen tulevaisuudesta. Ne kulkivat yhdistävänä ja hallitsevanakin elementtinä läpi näyttelyn ja niistä koottiin myös näyttelyjulkaisun runko. Näyttelyn tavoitteena oli herättää kävijät pohtimaan myös omaa suhdettaan puuhun ja metsään. Valinnat olivat esillä näyttelyssä esineinä tai kuvina perustelujen kera. Kävijät saivat jättää näyttelyyn omat mielipiteensä, mikä heidän mielestään oli parasta, mitä puusta on tehty? Kävijöiden oli mahdollista tutustua näyttelyyn puuesineiden esteettisenä kokonaisuutena, löytää omat ihastuksen kohteensa tai inhokkinsa. Toisaalta esineiden ja tekstien avulla näyttelyyn tutustuen voi löytää erilaisia polkuja puun syövereihin. On mielenkiintoista seurata kuinka yleisö suhtautuu näyttelyyn vuoden 2011 aikana Suomen Metsämuseon Lustossa.

2013 - juhlavuosi

Museo aloitti vuonna 2013 Käsi- ja taideteollisuusliiton kanssa yhteistyössä toteutettavan juhlanäyttelyn suunnittelun. Näyttelyssä tullaan esittelemään eri alueilla toimivia ajankohtaisia ja laadukkaita käsityöläisiä. Liiton historiikki osuus liiton toiminnasta tullaan esittelemään Internetissä.

Museologia-yhteistyö

Museologian perusopinnot suorittavat opiskelijat tekevät vuosittain opintoihin liittyviä nykytallennustöitä Jyväskylän museoille. Myös vuonna 2009 museologit kartuttivat Suomen käsityön museon tietoutta käsityön eri ilmiöistä ja osa-alueista. Tatuoinnit – taidetta, käsityötä – ajankuvaa? Käsityöblogit, K.I.P. – Knitting In Public -ilmiö

Juuri ennen joulua 2010 uudet ryhmät aloittivat nykytallennusprojektinsa Suomen käsityön museoon. Viime vuosina moni nykytallennustyönsä Suomen käsityön museolle tehneistä museologeista on tullut myös tekemään opintoihin kuuluvan harjoittelujakson museoon. Yhteistyö museologian oppiaineen opiskelijoiden kanssa on ollut tärkeää museon toimintojen kannalta.

Alueellinen dokumentointi ja tallennus - Poron jäljillä -hanke ja kiertonäyttely

Pohjois-Suomen käsityöläisyyden dokumentoimiseen keskittyvä Poron jäljillä -hanke alkoi vuonna 2005 Opetusministeriön harkinnanvaraisen rahoituksen turvin. Lapin liiton joulukuussa 2006 myöntämä vuoden ESR -rahoitus mahdollisti Poron jäljillä -kiertonäyttelyn ja www-sivuston toteutuksen ja tallennustyön jatkamisen. ESR-rahoitus päättyi 31.12.2007. Hankkeen aikana kootun valokuvamateriaalin luettelointia on jatkettu vuoden 2010 aikana. Poron jäljillä sivustoa on täydennetty vuoden 2010 aikana. Materiaalin tallennustyötä jatketaan edelleen.

Julkaisut

Elokuussa ilmestyi museon uusi 26. julkaisu Pelkkää paperia. Kirjan on toimittanut Hannele Hakanen ja kirjoittajina ovat olleet Hannele Hakanen, Esko Häkli, Raija Manninen sekä Eero Niinikoski.

9. VIESTINTÄ JA MARKKINOINTI

Museon medianäkyvyys

Käsityön museon medianäkyvyys oli hyvää vuoden 2010 aikana. Museolla järjestettiin yhteensä 10 mediatapaamista koskien vaihtuvia näyttelyitä. Käsityön museon näyttelyaiheet menevät hyvin läpi viestimissä. Näyttelyt huomioidaan poikkeuksetta Keski-suomalaisessa ja paikallislehdissä. Lehti-ilmoituksia käytettiin Käsityöläisten Joulutorin markkinointiin Keski-suomalaisessa.

Vuoden 2011 keskeinen ja valtakunnallisesti merkittävä tiedotettava asia oli Suomen kansallispukuneuvoston toiminnan siirtyminen Helsingistä Suomen kansallispukukeskuksen yhteyteen. Kansallispukukeskuksen uusista toiminnoista on tiedotettu runsaasti. Tiedotusvälineet olivat asiasta kiinnostuneita sekä paikallisesti että valtakunnallisesti. Useat sanomalehdet julkaisivat syksyn aikana aiheesta kertovia artikkeleita. Elokuussa YLE Keski-Suomen tekemä haastattelu lähetettiin useilla maakunnallisilla radiokanavilla.

Matkailumarkkinoinnin toimenpiteinä osallistuttiin seutuesitteeseen sekä jaettiin matkailukoh-teisiin esitteitä. Suomen käsityön museon tiedottaja kuuluu Jyväskylän seudun Matkailun yhteistyöryhmään museoiden edustajana ja välittää tietoa. Seutumatkailu tarjosi koulutusta

sosiaalisesta mediasta (Facebook, uutiskirje, ja blogi) ja sähköisestä markkinoinnista (sähköposti ja internetsivut markkinointivälineenä). Lisäksi tiedottaja osallistui ajankohtaisille museoiden tiedottajapäiville.

Alkuvuodesta saatiin valmiiksi venäläisille suunnatun keskisuomi.ru -matkailuportaalin osuus käsityön museosta. Tiedot päivitetään kaksi kertaa vuodessa nettiin josta ne ovat myös tulostettavissa esitteen muodossa ja siten jaettavissa venäläisille matkailijoille. Edelleen myös saksan-, englannin ja ruotsinkielisiä sivuja päivitettiin.

Yhteistyökumppanit

Yhteistyötä viestinnässä jatkettiin Veikkauksen kanssa. Veikkaus lupaa asiakasetunaan keskiviikkoisin vapaan sisäänkäynnin museoon ja esittelevät museota omilla nettisivuillaan. Museo kertoo edusta myös nettisivuillaan Veikkauksen logon kera.

Museon aulassa, Mopokerho Moccamasters -näyttelyn aikana (18.3.-13.6.2010) yleisö sai herkutella Moccamasters -yrityksen kahvin voimin. Moccamasters -yritys kustansi myös puolet museon syntymäpäivän lehti-ilmoituksesta.

Syksyllä S-ryhmä markkinoi pietarilaisille kulttuurimatkaa Jyväskylään ja yhtenä vierailukohteena oli Suomen käsityön museo. Tästä seurasi jatkoksi Jyväskylän museoiden hotellipaketti yhteislippu Sokos Hotels -yöpyjille. Museopakettin varaaja sai käyttää kaksi lippua haluamiinsa Jyväskylän museoihin.

Yhteistyötä museoiden kanssa tehtiin lisäksi matkailukartan ilmoituksen, pienen jaettavan kesämainoksen ja museoiden tiedotusringin muodossa. Museotoimen yhteistä viestintästrategiaa kehitettiin yhteistyössä Keski-Suomen museon ja Jyväskylän taidemuseon kanssa.

Viestinnän keinoja

Vuoden tärkeimmiksi yleisötapahtumiksi nousivat museon syntymäpäivä, kansallispuvun syntymäpäivä ja käsityöläisten joulutori. Käsityöläisten joulutorilla vieraili 6200 kiinnostunutta. Nuoria kävijöitä museoon houkutteli tatuoiija Antti Rossin valitseminen Vuoden käsityöläiseksi 2010. Hänelle on rakennettu esittelyviitriini museon perusnäyttelyyn alakertaan.

Uusi Aaltoja! –lehti ilmestyi elokuussa ja marraskuun lopussa ja jaettiin joka kotiin uuden Jyväskylän alueella, Muuramessa, Äänekoskella ja Laukaassa. Jyväskylän kaupungin toimijoiden julkaiseman kulttuurin tiedotuslehden tunnettuus on kasvanut vuosi vuodelta ja lehdestä saatu palaute on ollut positiivista. Lehti jaetaan valtakunnallisesti kulttuurin ja matkailun pisteisiin.

Matkailun kohderyhmiä tavoitettiin jokavuotisella matkailun väen kevätfolla ja olemalla mukana Jyväskylän Seudun Matkailun seutuesitteissä ja Ryhmämatkaoppaassa.

Marraskuisille Tampereen kädentaidot -messuille osallistuttiin yhteisellä osastolla Taitolehden kanssa. Museon osastolla muistuteltiin yleisöä kansallispukuneuvoston siirtymisestä Jyväskylään.

Museon graafinen ilme uusiutui vuonna 2009 suunnittelija Jonas Hakaniemen toimesta ja uusi ilme näkyy logo mukaan lukien museon nettisivuilla, julkisivussa, museon opastetauluissa, käyntikorteissa, kirjekuorissa ja museon kausiesitteessä. Uudistusta viimeisteltiin vielä vuonna 2010 mm. julkisivuteippausten ja infopisteen valmistuessa.

Museon kausiesite ilmestyi kaksi kertaa ja esitteet jaettiin sekä paikallisesti että valtakunnallisesti. Museon nuorisolle suunnattu yleisesite uusittiin ja jaettiin kouluihin ja kirjastoihin.

10. MUSEO JA YLEISÖ

Museo oli avoinna vuoden 2010 aikana 306 päivänä yhteensä 2142 tuntia. Näyttelytilat olivat avoinna ti – su kello 11.00 - 18.00, poikkeuksia juhlapäivinä. Museon käsikirjasto ja tietokannat olivat käytettävissä ma - pe kello 8.30 – 15.30.

Aikuisten pääsymaksu oli 5 euroa. Ilmainen sisäänpääsy oli alle 18-vuotiailla ja alan opiskelijoilla sekä perjantaisin kaikilla. Vuonna 2010 otettiin käyttöön uusi opiskelijoiden pääsylippu, arvoltaan 3 euroa. Ilmaiseksi museoon pääsi sisään myös seuraavina päivinä: Ystävänäpäivä 14.2., Taidon päivänä 14.4., Keski-Suomen päivä 18.4., Kansainvälinen museopäivä 18.5., Yläkaupungin yön aikana 22.5, Kulttuurisuunnistuspäivänä 5.9., Kansallispuvun syntymäpäivänä 11.9.. sekä käsityöläisten joulutorin aikana 11.12.12. Kaikille koululaisille ja opiskelijoille vapaa pääsy oli myös 5.-8.10., jolloin vietettiin Mennään museoon !- viikkoa. Ilmaisia museon tapahtumia olivat myös avajaiset, yleisöopastukset, työnäytökset, eriaiheiset esitelmät ja luennot.

Museon näyttelyihin ja tapahtumiin tutustui 36 701 kävijää. Suuriman osan kävijöistä muodosti ilmaiskävijät (maksaneita 2245 henkilöä, ilmaiskävijöitä 34 456 henkilöä). Museossa opastettiin vuoden aikana 195 ryhmää (yhteensä museossa kävi 296 ryhmää) ja vastattiin yhteensä 532 tietopalvelukysymykseen. Tietoja museon toiminnasta sekä yleensä käsityöstä ja käsinteollisuudesta asiakkaat saivat perusnäyttelyn ja käsikirjaston tietokoneilta sekä museon monipuolisilta verkkosivuilta.

Museon verkkosivuilla kävi vuoden aikana 46 891 kävijää. Ulkomailta eniten sivuilla oli kävijöitä mm. Yhdysvalloista, Ruotsista, Saksasta, Virosta, Venäjältä ja Englannista. Internetin kautta museon tietokannoista haki tietoa noin 5 560 tiedonhakijaa osoitteesta: <http://www.craftmuseum.fi>.

Vuoden 2010 aikana järjestettiin 64 yleisötapahtumaa. Museon diasarjoja lainattiin 3 kertaa ja ryijyaiheista muistelusalukua 14 kertaa.

Isot vaihtuvat näyttely kävijämäärineen vuonna 2010:

Paperista taidetta 23.12.2009- 23.5.2010 13807 kävijää (maksaneet: 873, ilmaiset: 12934)
 Jokapäiväinen paperimme 9.1.-23.5.2010 13207kävijää (maksaneet: 824, ilmaiset: 12383)
 Parasta puusta 10.6.-5.12.2010 14136 kävijää (maksaneet: 1242, ilmaiset: 12894)

11. TAPAHTUMAT

Avajaiset	7 kpl	508 osallistujaa
Työnäytökset	3 kpl	541 kävijää
Luentoja	7 kpl	304 kävijää
”Avoimet” työpajat	18 kpl	251 osallistujaa
Ilmaisia yleisöopastuksia	1 kpl	65 osallistujaa

Museon yleisötilaisuuksissa kävi vuonna 2010 yhteensä 11 819 kävijää.

Runsaasti kävijöitä keränneitä tapahtumia:

Käsityön rompetori 26.3.	1204 kävijää
Taidon päivä 14.4.	436 kävijää
Yläkaupungin yö 22.5.	1285 kävijää
Museon syntymäpäivä 11.6.	408 kävijää
Kulttuurisuunnistus 5.9.	300 kävijää
Kansallispuvun syntymäpäivä 11.9.	390 kävijää
Käsityöläisten joulutori 11.-12.12.	5915 kävijää

12. MUSEOKAUPPA

Aiempien vuosien tapaan Museokauppa tarjosi museovieraille laadukkaita suomalaisia käsi-työ- ja design tuotteita sekä alan kirjallisuutta.

Tuoteryhmänä kirjoja myytiin aikaisempaa vuotta paremmin. Tähän syy lienee elokuussa ilmestynyt museon uusi järjestyksessään 26. julkaisu Pelkkää paperia. Kyseinen teos löytyy myyntitilaston kärjestä. Myös postikortit myivät hyvin, esimerkkinä mainittakoon Sirkka Muurelan näyttelyn yhteyteen teetetyt kortit Sirkan teoksista.

Museon uusi Pelkkää paperia -julkaisu

Eniten myyvä tuoteryhmä oli myös vuonna 2010 korut. Mervi Porrassalmen ja TitiMadamin korut jaksoivat edelleen sinnitellä myyntitilaston kärkipäässä. Myös moni muu jo aikaisempina vuosina hyvin myyneet tuotteet löytyvät edelleen myyntitilaston yläpäästä, esim. museon omat pienet rintamerkit, Tikkurituotteet poronmokka tuotteet, Aama -tekstiilipajan käsinpainetut kangaspussukat ja -kassit sekä Bia Hasselin keraamiset enkelimekot.

Museokaupan tuotteiden tuottajien määrä pysyi ennallaan, noin sadassa kappaleessa. Näistä pääosa oli edelleen myyntitiltoimittajia.

Sesonkien vaikutus myyntiin, varsinkin joulunaika, oli edelleen huomattava. Myynnillisesti joulunaika oli samaa tasoa aikaisempien vuosien kanssa.

Vuoden 2010 kokonaismyynti oli 68 190,72 euroa, joka on Museokaupan paras kokonaismyynti koskaan. Täten €/ kävijä oli 1,86 €/ kävijä, joka myös on aikaisempiin vuosiin nähden paras.

Parasta puusta- näyttelyn aikana Museokaupassa myytiin lahtelaisen Marjatta Flander-Airolan tuohituotteita. Kuvassa tuohiset korvakorut.

13. HALLINTO

Suomen käsityön museon toiminta perustuu Jyväskylän kaupungin ja opetusministeriön solmimaan sopimukseen, jonka mukaisesti museo toimii Jyväskylän kaupungin kulttuuri- ja nuorisolautakunnan alaisuudessa. Valtiota hallinnossa edustaa opetusministeriön asettama neuvottelukunta.

Suomen käsityön museon neuvottelukuntaan kuuluivat seuraavat henkilöt:

Professori Janne Viikuna, puheenjohtaja
 Toiminnanjohtaja Marketta Luutonen, varapuheenjohtaja
 Kansallispukukonsultti Leena Hokkanen 27.9.2010 saakka, ero omasta pyynnöstä
 Museonjohtaja Marianne Aav
 Vastuualuejohtaja Ari Karimäki
 Kehittämispäällikkö Eija Vähälä
 Tutkija Risto Hakomäki
 Neuvottelukunnan sihteerinä toimi museonjohtaja Simo Kotilainen

Neuvottelukunnalla oli vuoden 2010 aikana yksi kokous Jyväskylässä.

14. HENKILÖSTÖ, VAKINAISET:

Ahonen-Kolu Marjo, FM, amanuenssi
 Ailio Reija-Riina, HuK, museovalvoja, viikonloppujen ja lomien vuorottaja, vanhempainvapaalla 31.7.2011 saakka
 Hagman Juhani, museomestari
 Hahl Seija, FM, amanuenssi
 Kangas Taina, artonomi(AMK) Käta-opettaja, kansallispukukonsultti, amanuenssi, 16.8.2010-
 Korhonen Laura, FM, amanuenssi (tiedotus)
 Kotilainen Simo, FM, museonjohtaja
 Manninen Raija, ammattiopettaja, museolehtori
 Mi Point Lay, siivoja
 Nikkarikoski Reetta, museoassistentti
 Oikari Mikko, FM, intendentti (näyttelyt)
 Peni Maria, vaatetussuunnittelija, tekstiilikonservaattori, Konservointikeskus
 Salmenoja Riitta, FK, amanuenssi (arkistot, kirjasto, tietopalvelu)

Toiviainen Sinikka, toimistosihteeri
 Vesanto Anne, kotiteollisuusohjaaja-suunnittelija, johtava konservaattori, Konservointikeskus
 Väisänen Marja Liisa, FM, amanuenssi (kansallispukuneuvonta)

TILAPÄISET:

Aaltonen Juhani, Bauer Sisko, Browne Laura, Friman Joanna, Hakanen Hannele, Hemmilä-Nurmi Anneli, Hänninen Ritva, Järvinen Laura, Karjalainen Jyri, Laatikainen Emma, Lehtonen Susanna, Marttio Sari, Mäkinen Jussi, Naw Julia, Peltola Jaana, Pohjola Toni, Rautjoki Anu, Sedergren Ilkka, Rastas Sanna, Teerimäki Reija, Toom Hilikka, Töyrylä Riina, Varis Sirpa

HARJOITTELIJAT:

Friman Joanna, Heikkinen Hanna, Kolu Tuuli, Lampinen Mia, Laukkanen Saara, Liliäinen Meri, Moisander Anselmi, Nederström Milla, Onkamo Niina, Palovuori Jatta, Pitkämäki Suvi, Puttonen Jenna, Rastas Sanna, Räihä Mari, Räsänen Jaana, Tossavainen Taina, Ukkonen Aino.

OPASRINKI:

Hakanen Hannele, Hakunti Juulia, Holm Mikko, Hynynen Tapani, Järvinen Pirkko, Laaksonen Tanja, Lankinen Maija, Laukkanen Saara, Leino Anniina, Niekka Anni, Ollikainen Päivi, Peltola Jaana, Riikonen Marita, Tuominen Terhi

ULKOPUOLISET ASiantuntijat:

Auerniitty Mikko, Browne Laura, Hakaniemi Jonas, Harjula Anssi, Heikkilä Simo, Hintsanen Päivi, Holst Leena, Leino Tiina, Markkanen Jyrki

KOULUTUS

Vuoden aikana henkilökunta on osallistunut mm. Suomen museoliiton ja Jyväskylän kaupungin järjestämille kursseille.

Keväällä henkilökunta teki opintomatkan Lappeenrantaan. Henkilökunnan syksyn ulkomaan opintomatka suuntautui Lontooseen, jossa tutustuttiin mm. The London Craft Fair käsityömessuihin ja Tent London design tapahtumaan sekä moniin museoihin.

15. JÄSENYYDET

ICOM

Jyväskylän museotoimi

Suomen käsityön museo

European Textile Network (ETN)

Suomen museoliitto

Konservointikeskus

IIC - The International Institute for Conservation of Historic and Artistic Works.

16. TILAT

Salmiranta

Museopalveluiden uusi yhteinen Kokoelmakeskus valmistui ja otettiin käyttöön 2009. Museon puutyöverstaas sekä puu-, metalli- ja lasiesineiden kokoelmat sijaitsevat näissä uusissa Salmirannan tiloissa. Kokoelmaesineistön järjestely useiden muuttojen jäljiltä on jatkunut kaikissa säilytystiloissa.

Konservointikeskus ja museon tekstiilien säilytystilat sijaitsevat myös Salmirannassa, mutta jo aikaisemmin käyttöön otetuissa erillisissä tiloissa.

Kauppakatu 25

Pohjakerroksessa on perusnäyttely. Katutasossa ovat vaihtuvat näyttelyt, ikkunagalleria ja museokauppa. Toisessa kerroksessa on lisää tilaa vaihtuville näyttelyille, työpaja, museolehtorin ja näyttelyintendentin työhuoneet, luentosali Aikamatka-näyttelyineen sekä Suomen kansallispukukeskuksen työtilat sekä kansallispukuesittelyille tarkoitettu Kuja-näyttelytila.

Kilpisenkatu 12

Pohjakerroksessa on sosiaalityilat, museoon tulevan esineistön säilytystilat ja rakennevarasto. Vuoden 2010 aikana museo sai 50 m² lisää kellarivarastoa näyttelyrakenteille pohjakerrokseen. Alakerrassa on käsikirjasto, valokuva-arkisto ja tutkimusarkisto sekä työtiloja. Keskikerroksessa on Suomen käsityön museon toimisto ja työtiloja sekä ikkunanäyttelytila Näytönpaikka. Yläkerrassa on työtiloja sekä neuvotteluhuone.

17. TALOUS

Suomen käsityön museo/Suomen kansallispukukeskus/Konservointikeskus käyttömenot ja tulot vuosina 2009-2010 (luvut tuhansina euroina)

KÄYTTÖMENOT	2009	2010
Henkilöstömenot	617.7	666.7
Vuokrat	377.0	381.3
Palvelut, tarvikkeet, muut menot	258.0	247.0
KÄYTTÖTULOT	2009	2010
Valtionosuus	362.3	431.2
Tulot ja harkinnanvaraiset valtion avustukset	301.1	289.7
Menot yhteensä	1252.7	1294.9
Tulot yhteensä	663.4	720.9
Jyväskylän kaupungin osuus	589.3	574.0

TUNNUSLUKUJA

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Kävijät, lkm	32 077	32 581	41 357	37 812	30251	31272	33488
Tapahtumat, lkm	103	117	101	100	95	78	209
Opastukset, lkm	106	210	135	354	152	129	160
Konservointi, kpl	120	115	115	359	86	242	527
Bruttomenot, €/asukas	12,56	11,61	11,55	11,86	11,92	11,89	13,39
		2008	2009	2010	2011	2012	2013
Kävijät, lkm		37362	37 919	36 701			
Tapahtumat, lkm		100	36	64			
Opastukset, lkm		125	120	195			
Konservointi, kpl		111	635	53			
Bruttomenot, €/asukas		13,27	9,66	10,9			